

KORONOWAĆ (118) *vb impf i pf*

impf (38), *pf* (1), *impf a. pf* (79); *impf* [w tym: *praes* (27), *praet* (2), *con* (2), *impers praet* (2), *part praes act* (2), *inf* (1), *fut* (1), *imp* (1)] *FalZioł*, *RejRozm* 395, *GroicPorz*, *RejWiz*, *RejZwierc* 3v [2 r.], 9, *OrzRozm Cv*, D4, *BielKron* 300, *Mącz* 349a, *OrzQuin D*, Iv, 14, T4, V3, Aa2v, Aa4, *RejZwierc* 242v, 247v, *WujJud* (4), *WujJudConf*, *BudBib*, *CzechRozm*, *SkarJedn* 149, *KochPs*, *SkarŻyw*, *StryjKron* 390 [2 r.], *CzechEp* 385, 422, *ArtKanc* Q19, *GosłCast* (2); *pf* [*part praet act*] *ActReg* 118.

Wszystkie o oraz a jasne.

inf koronować (23). ◇ *praes* 1 sg koronuję (5). ◇ 3 sg koronuje (21). ◇ 3 pl koronują (4). ◇ *praet* 2 sg m -ś koronował (1). ◇ 3 sg m koronował (30). *f* koronowała (2). ◇ 2 pl m *pers* -ście koronowali (1). ◇ 3 pl m *pers* koronowali (12). ◇ *plusq* 3 sg m był koronował (7). ◇ *fut* 3 sg m koronować będzie (1). ◇ *imp* 1 pl koronujemy (1). ◇ *con* 3 sg m by koronował (1). ◇ 1 pl m *pers* bychmy koronowali (1). ◇ 2 pl m *pers* byście koronowali (1). ◇ 3 pl m *pers* by koronowali (1). ◇ *pass imp* 3 sg niech się koronuje (1). ◇ *impers praet* koronowano (8). ◇ *part praes act* koronując (2). ◇ *part praet act* koronow(a)wszy (1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. W znaczeniu właściwym: nakładać na głowę wieniec, koronę (98) :

a. Nakładać uroczystie koronę na głowę nowo obranego monarchy lub jego małżonki, także dawać, przekazywać, zapewniać władzę monarszą, umożliwiać jej przyjęcie; *in throno collocare, coronare, regem ereare a. vocare, ornamento regali decorare, insigni regio a. regali evincire a. ornare, diadema a. insigne regni imponere, more solemni inaugurare, ad regale solium et nomen voeare* *Cn* [w tym: kogo, co (87)] (93) : *LibLeg* 7/41; *GroicPorz* o3v; *RejZwierc* 21v; Oto Defzpotá Koronowano w Wołofzech theraz niedawno bes Pápiełkiey mocy. *OrzRozm C*, B4, C, C3, K2v; Kłął też [papież Adryjan] y Frydrychá Cefárzá chocia go koronował *BielKron* 181v, 131v, 180, 183v, 186v, 188v (16); Królá też/ Vniuerfítas Polłka nie chce infzého/ áni inákłzého mieć/ iedno tákowého Człowieká/ którého wolnie obráného od Rycérłtwá/ vrzędny Arcybiłkup Gniéźnieńki/ ręką śwą vrzędnie koronuie *OrzQuin D*; *RejZwierc* 50; *SkarJedn* 170; *StryjKron* 547, 747; *CzechEp* 385.

koronować przez kogo (1): Czechowie niekthorzy posłáli do Krolá Polłkiego/ áby im zá páná vřtáwił [...] krolá Rzymłkiego Albrechtá/ ktorego Prážanie przez Filibertá Biłkupá Konřtáncyeńského w Prádze koronováli. *BielKron* 388.

koronować czym (7): Władicy á Lopotowie ziechawřzy fie wybráli Borzywoiá řyná iego zá Kłiążę/ ktorego koronováli czápką Przemyřłowá *BielKron* 322. Cf »koronować koroną«.

W połączeniu szeregowym (1): Krola Je⁸⁰ M Zigmunta nie spólnemi głósy znami, ale sami przeciw temu związku vniei pospiesznie obrali, nominowali y koronowali *ActReg* 40.

Zwroty: »koronować koroną« [szyk zmienny] (6): Ten Kárlá wielkiego Fráncuřkiego krolá koronował Cefárřką koroną z wielkim tryumfem *BielKron* 168v, 174, 304, 310v, 325v, 327v.

»krola, krolowá, cesarza koronować; za krola koronować« [w tym: *krola i krolowá* (1)] = *regem coronare* *JanStat* [szyk zmienny] (27 : 2 : 1; 2): *OrzRozm Cv*, D4; *BielKron* 300, 377; przedsię tám Króle/ y Céfárze Rzymłkié/ Káplán Koronuie *OrzQuin* I4, Iv, K, T4, Vv *margin*, V4 [3 r.], Aa2v, Aa4; *BiałKaz* 14; *SkarJedn* 149; átak od koronácyey Lokietkovey áż do dzifieyřzycb czářów w Krákwie Krolow Polłkich koronuia. *StryjKron* 390; áby ná potym żaden infzy Biłkup nie řmiał

W przeni [w co] (1) : Smierć/ gdy ostateczny frimark z żywotem sprawuje/ Każdego w jego cnotę wiecznie koronuje. GosłCast 12.

a. *W religii chrześcijańskiej: życiem wiecznym obdarzać, nagradzać ludzi za cnotliwe życie (o Bogu) (11) : Jeśli tedy dary Bożemi są dobre zasługi twoje: tedyć już Bog niekoronuje zasług twoich/ iakoby zasługi twoje/ ale iako dary swoje. WujJud 113v, 114 marg, L18v; Ponieważ on sam y wiarą nas daruje/ y czynki nam dobre w którychbyśmy chodzili gotuje: y samże ie też zaś w nas koronuje CzechRozm 214v; Zaczynam Pan Bog koronując cierpliwość jego/ wietszą mu drogę/ do nawrocenia y pozyskania poganiństwa wskazał. SkarŻyw 230; ArtKanc Q19; GosłCast 72.*

koronować czym (2): Żywot śmierci łakomey twój odejmuje/ A ciebie miłosierdzim swym koronuje. KochPs 153; LatHar 674.

W charakterystycznych połączeniach: koronować cierpliwość, czynki (nasze dobre) (5), zasługi.

Szereg: »koronować i odpłacać (a. zapłatę dawać)« (2): Chcesz widzieć z tegoż Augustyną/ że Pan Bog czynki nasze dobre koronuje/ y zapłatę im daie? WujJud 114; WujJudConf 113v.

b. *Naznaczać dla wyróżnienia (1) : MY Chrześciance od Żydów y pohanów rozni bądzmy/ odrzwi y podwoje nasze/ drogim y ożywiającym krzyżem/ koronujemy SkarŻyw 399.*

c. *Być lepszym (tu: bogatszym, potężniejszym) od innych (1) : Kto władał to na Cor [= Tyr]/ który koronuje [Quis consuluit hoc super Sor eoronantem] (ine miałta)? BudBib Is 23/8.*

******* *Bez wystarczającego kontekstu (4) : Corono, Koronuję. Mącz 66a, 349a; Redimio – Koronuję, zdobię [!]. Calep 902a, 262a.*

Formacja współrzeczna: ukoronować.

Cf **KORONOWANIE, KORONOWANY**